

Kiss Jenő

Kedves Levente!

Kedves Mari!

Nagy örömmel fogadtam el a felkérést, hogy a mai alkalommal, kedves Levente, 65. születésnapod tiszteletére laudációt tartsak.¹ Felidéződtek előttem közös teológushallgató éveink emlékei: a Tóközben és a Kétágúban tartott ifjúsági bibliaórák, a Szilágyi („tolószékes”) Andriskánál tartott összejövetelek, valamint a kirándulások, amelyeken olykor édesapád is velünk volt. De eszembe jutottak az elmúlt évtizedek találkozásai is – a Vártemplomban, a Malozsa-völgyében, Istvánházán és Magyarbükkszőn, a vallástanárképző fakultáson, a továbbképzőkön és a Teológián. Úgy gondolom, az egykori közösség tagjai közül veled ápoltam a legintenzívebb kapcsolatot. Ezért ez a laudáció egy kicsit személyes is.

Különleges a méltatás időpontja. Bő egy esztendeje, 2024 januárjának végén még szakmai értékelést fogalmaztam a versenyvizsgához. Most laudációt mondok. Te vagy az a teológiai tanár, aki egyetlen évet töltött a katedrán – a hivatalos próbaév keretei között –, és máris méltatásban részesül. Nem volt idő rászolgálni erre, bizonyítani, teljesíteni. Azt gondolom, ez a „ki nem érdemelt” méltatás hű leképezése annak a teológiának, amelyet markánsan képviselsz közöttünk: a kegyelem teológiájának, amelyben Isten áll az első helyen, te pedig féltő gondnal őröksz e hely, Isten primátusa felett. Örülünk ennek a teológiai hangsúlynak, amely eleven valósággként él benned, és nyomatékosan megjelenik oktatói és tudományos megnyilvánulásaidban – így a reformáció ünnepélyén tartott előadásodban is. Jelképes jelentősége van annak, hogy éppen ma mutatják be a *Römerbrief* magyar fordítását.

A kegyelemteológia középponti szerepe miatt azt gondolhatnánk, hogy az ember peremre szorul gondolkodásodban. Ám ez éppen nem következik be. Az ember nálad az őt valóban megillető helyre kerül abban a filozófiai és teológiai antropológiában, amelyet képviselsz: teremtményként a Teremtőhöz tartozik, hiszen az ő képére és hasonlatosságára formáltatott; a Szentlélek domíniumaként a Lélek otthonává és munkaterévé válik; az Atyához pedig – ahogyan te vallod – az elveszthetetlen fiúvá fogadtatás által kapcsolódik, testvérei közösségébe illeszkedve. A relationalitás nem csupán fogalom nálad: szemléletmódod egyik tartóoszlopa.

¹ Dr. Horváth Levente teológiai tanárt a IV. Kolozsvári Tavasz-napok rendezvényén köszöntöttük 65. születésnapja alkalmából.

A kegyelemteológiának és az azzal korreláló antropológiának mélyreható etikai következményei vannak. Te minden embert embertársként és testvérként látsz – és megköveteled, hogy így tekintsünk rá mi is: minden emberre, a legsúlyosabb élet- vagy morális krízisben lévőre is. Az emberrel kapcsolatban erős reménységet táplálsz, és azt is elvárod, hogy osztozzunk benne. Nem túlzás téged az emberrel kapcsolatban a reménység teológusának nevezni – abban az értelemben is, hogy ez a reménység nálad nem csupán gondolati tartás, hanem eleven forrás, amelyből derű, jókedv és bizakodás fakad, újra és újra.

A nálad észlelhető teológiai hangsúlyoknak és összefüggéseknek egészében véve etikai következményei vannak. Azt vallod a veled készített interjúban, hogy „egy jól megfogalmazott dogmatika már önmagában is egy meghatározott etikai látásmódot generál”. A tan nem marad elvont rendszer – utat tör az életbe. Nálad életté váló teológiát találok. Az újszövetségi teológiából a missziológiába transzplantált inkarnációteológia utat talál a pedagógiába és a tanári etikai kódexbe is. Vallod, hogy az alászállás és a felemelkedés azok a mozgások, amelyek meghatározzák a diákokhoz való viszonyodat – hogy együtt növekedhessenek veled. A velük, generációjukkal és élethelyzetükkel való részleges azonosulás felemelkedésbe torkollik, mert a cél nem kisebb, mint a diákok felemelése Istenhez, illetve az érett, felnőtt hit létmódjába.

A reménység azonban nem tesz naivvá. Gondolkodásodból folyton kihallatszik a lekipásztorok miatti aggodás – a féltés a náluk tapasztalható „szakmai minimalizmus” miatt, amely kiegészítéshez vezet. Hangsúlyozod a kísérés és a szupervízió fontosságát. Látod a teológushallgatók kitettségét és sebezhetőségét a tudatmódosító szerek használatával szemben, és a prevenció mellett emelsz szót. De pontosabban kell fogalmaznom: nem csupán hangsúlyozod ezek fontosságát – követeled a megvalósításuk feltételeinek megteremtését. Annál is inkább, mert nálunk egyik sem működik igazán.

Személyes érdeklődéssel mellett a teológia és az élet összekapcsolásának igénye teszi, hogy több teológiai diszciplínában is otthonosan mozogsz: a rendszeres és a gyakorlati teológiában, valamint a kettő határán elhelyezkedő missziológiában. Gondolkodásodban rendre felbukkan az interdiszciplinaritás igénye, és szívesen is dolgozol így. Ennek meghatározó kiindulópontja a doktori disszertációd, amelyben a misszió kérdését rendszeres teológiai nézőpontból vizsgálod, miközben két diszciplínát kapsz össze egybe. De nemcsak két diszciplínát – két országot is: Skóciát és Erdélyt. Ebben megmutatkozik erdélyi teológus mivoltod és az édesapádtól kapott örökség tudatos és szeretetteljes ápolása.

Nálad azonban nemcsak a teológia válik életté – az élet is teológiává lesz. Az interjúban így fogalmazol: „Soha ne gondoljuk úgy, hogy a követésből kialakított fogalmakon át jutunk el Krisztushoz. Inkább a Krisztushoz vezető lépéseket fogalmazzuk meg magunknak. Legyünk tehát önreflektívek, és feltételezzük a Szentlélek jelenlétét az identitásunkban.” Az alkoholmentő misszióban végzett szolgálatodról szólva pedig vallod, hogy folyton keresed az aktuális élethelyzetek elméleti és teológiai keretét. Az élet nem illusztráció nálad – hanem maga is teológiai forrás.

A Bonus Pastor missziós szervezetet egy csapat vezeti és tartja életben. Ott tanultad meg a csapatmunka értékét – és amit ott elsajátítottál, azt itt nálunk kezdettől fogva magától értetődő természetességgel hoztad magaddal. De nemcsak csapattársként vettél részt ebben: ahol lehetőség adódott, ott tudatosan segítettél és erősítettél a közös munkát.

Hatvanöt évvel ezelőtt innen indultál, erről a helyről – hisz szüleiddel kisgyerekként egy ideig itt éltél, ebben az épületben –, és mára ide érkeztél vissza. Hálát adunk az Úrnak a kegyelem teológusáért, az emberrel kapcsolatos reménység látnokaért, a teológiai tanításért, amely nálad életté válik, és az életért, amely teológiává lesz, a sokrétű szakértelemért és a csapattársért. Az Úr áldjon meg téged – közöttünk is.

Úgy sejtem, hogy feleséged, Mari szerepe meghatározó volt és maradt abban – és még sok egyébben –, hogy kialakult benned a teológia és az élet között az a sajátos, termékeny viszony, amelyről szóltam. Érte is hálát adunk.

Ad multos annos!